

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2015/2016.

Mheshimiwa Spika,

Hatuna budi kumshukuru Mwenyenzi Mungu kwa kutujalia uhai na uzima tukaweza kukutana tena katika Mkutano wa Ishirini kwa lengo la kuwatumikia wananchi wetu. Aidha, napenda kukushukuru wewe binafsi kwa kuniruhusu kusimama mbele ya Baraza lako tukufu ili kuwasilisha Maoni ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Bajeti ya Wizara ya Fedha kwa mwaka wa fedha 2015/2016.

Mheshimiwa Spika,

Nichukuwe nafasi hii pia kumshukuru na kumpongeza Waziri wa Fedha Mheshimiwa Omar Yussuf Mzee, Katibu Mkuu, Naibu Katibu Mkuu pamoja na watendaji wengine wote wa Wizara hii kwa mashirikiano yao ya dhati kwa Kamati wakati wote tulipokuwa tukifanya kazi zetu za kawaida za Kamati. Tunawashukuru sana.

Mheshimiwa Spika,

Aidha, napenda kuipongeza tena Wizara ya Fedha kwa kuweza kuwasilisha mbele ya Baraza lako tukufu Bajeti ya Wizara hiyo kwa mwaka wa fedha 2015/2016 kwa umahiri na ufanisi mkubwa katika mfumo mpya wa bajeti unaozingatia programu *“Program Based Budget”*(PBB).

Mheshimiwa Spika,

Sitakuwa nimetenda haki iwapo nitaendelea na hotuba hii bila ya kutoa shukurani za pekee kwa Waheshimiwa Wajumbe na Makatibu wa Kamati yangu, ambao tumeshirikiana kwa umoja wetu kuyapitia na kuyachambua makadirio haya ya Bajeti ya Wizara hii na hatimae kuyakubali bila ya marekebisho yoyote.

Mheshimiwa Spika,

Kwa kuheshimu, kuthamini na kutambuwa mchango wao mkubwa kwenye Kamati hii hadi kufanikisha kazi hii iliyokusudiwa, naomba niwataje kwa majina Waheshimiwa Wajumbe na Makatibu wa Kamati hii ya Fedha, Biashara na Kilimo ya Baraza la Wawakilishi kama ifuatavyo:-

1. Mhe. Hija Hassan Hija	-	Mwenyekiti
2. Mhe. Viwe Khamis Abdalla	-	M/Mwenyekiti
3. Mhe. Hamad Masoud Hamad	-	Mjumbe
4. Mhe. Raya Suleiman Hamad	-	Mjumbe
5. Mhe. Jaku Hashim Ayoub	-	Mjumbe
6. Mhe. Asha Abdu Haji	-	Mjumbe
7. Ndg. Haji Khatib Haji	-	Katibu
8. Ndg. Fatma Omar Ali	-	Katibu

Mheshimiwa Spika,

Kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Baraza la Wawakilishi liliidhinishia Wizara ya Fedha Matumizi yenye jumla ya Tshs. 31.786 bilioni kwa ajili ya Fungu 19 kwa Matumizi ya kazi za Kawaida. Aidha, Baraza pia liliidhinishia Wizara ya Fedha Kutumia jumla ya Tshs. 41.5 bilioni kwa ajili ya Matumizi ya kazi za Maendeleo. Vile vile, kwa mwaka wa fedha 2014/2015 Wizara iliidhinishiwa kukusanya jumla ya Tshs. 3.20 bilioni kama ni mapato yatokanayo na ukodishwaji/uwekezaji wa mali za Serikali ambapo hadi kufikia Machi, 2015 Wizara ilikuwa imeshakusanya jumla ya Tshs.3.92

bilioni katika ukodishwaji na uwekezaji wa mali za Serikali ambazo ni sawa na asilimia 123% ya makadirio ya mapato kwa mwaka.

Mheshimiwa Spika,

Kutokana na mafanikio makubwa yaliotokana na jitihada za Wizara ya Fedha zilizopelekea kuongezeka ukusanyaji wa mapato ya Serikali kupitia fedha za mitaji iliyoekezwa katika Kampuni na Mashirika. Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo inapenda kuchukua fursa hii tena kuipongeza Wizara hii kwa juhudi zao wanazozichukua kwa kuweza kuvuka lengo la makusanyo ya mapato katika mali na mitaji ya Serikali iliyoelekezwa katika kampuni na mashirika mbali mbali hapa nchini.

Mheshimiwa Spika,

Imeelezwa katika hotuba ya Bajeti ya Wizara hii ya Fedha, kwa mwaka huu wa fedha 2015/2016 Wizara ya Fedha imepangiwa Tshs. 48.7 bilioni kwa ajili ya matumizi ya kazi za kawaida na Tshs. 23.53 bilioni kwa ajili ya kazi za maendeleo. Aidha, inakadiriwa kutumia Tshs. 83.9 bilioni kwaajili ya utekelezaji wa Fungu F02 la Mfuko Mkuu wa Serikali. Aidha, katika utaratibu mpya wabajeti inayozingatia programu (PBB), Wizara hii imepangiwa kutekeleza Programu Kuu Nne (4) na Programu Ndogo Tisa (9).Kama zilivyofafanuliwa katika hotuba hiyo ya bajeti ya Wizara hii ya Fedha.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu pia inasisitiza Wizara kuwa makini sana na matumizi ya fedha zitakazoingizwa katika Programu hizo kwani licha ya uhaba wa fedha, matokeo ya fedha zitakazoingizwa yatahitaji kuonekana na kupimwa kwa umakini na ufanisi mkubwa hususan katika utekelezaji wa Programu hizo Muhimu.

MAMLAKA YA MAPATO TANZANIA (TRA)

Mheshimiwa Spika

Pamoja na utekelezaji mzuri wa majukumu na malengo ya taasisi hii, Kamati inaitaka Mamlaka hii ya Mapato kuzidi kuwa macho na kuandaa mikakati ya kisasa inayokwenda na wakati wa karne hii ya sayansi na teknolojia ili kuweza kudhibiti udanganyifu unaofanywa na baadhi ya wafanyabiashara wasio waaminifu kwa mashirikiano na baadhii ya watendaji wanaoweza kutoa taarifa zisizo za kweli kuhusu aina, wingi na gharama za bidhaa zao wanapoingiza bidhaa hizo hapa nchini kwani kufanya hivyo kunaikosha sana mapato Serikali ambayo yanahitajika katika shughuli mbali mbali za kimaendeleo hapa nchini. Aidha, Kamati inaitaka Wizara na Mamlaka hii kutochelewa kumchukulia hatua mtendaji yeyote anaebainika kushiriki au kusababisha udanganyifu na upotevu wa mapato ya Serikali ili kudhibiti kikamilifu nidhamu ya ukusanyaji wa mapato ya Serikali.

Mheshimiwa Spika,

Sambamba na hilo, Kamati inaitaka Wizara pamoja na Taasisi husika kushirikiana kwa pamoja kuweza kuajiri wataalamu wazalendo wa kusoma mashine ya ukaguzi wa makontena wakati wa kushushwa makontena hayo bandarini ili kuondoa usumbufu wa aina mbali mbali unaotokana na ukosefu wa wataalamu hao. Aidha, tunatanguliza pongezi kwa TRA kwa kukubali agizo la Kamati la kuajiri mwanasheria katika Afisi ya TRA Zanzibar.

BODI YA MAPATO (ZRB)

Mheshimiwa Spika,

Nchi yoyote duniani bila ya kukusanya kodi haiwezi kupata maendeleo yoyote, tunapozungumzia maji safi na salama maana yake ni kodi, tunapozungumzia elimu bora nchini maana yake ni kodi na hata tunapozungumzia madawa hospitalini maana yake ni kodi. Kwa maana

hiyo huwezi kuzungumzia maendeleo ya nchi bila ya kuhusisha ulipaji wa kodi nchini.

Mheshimiwa Spika,

Kwa kuwa ukusanyaji wa mapato ya viza kwa njia ya mashine hapo uwanja wa ndege wa Zanzibar umeonesha mafanikio makubwa kwa kuweza kukusanya Dola za Marekani milioni 3.2 kwa kipindi cha miezi tisa tu ukilinganisha na Dola 400,000 za hapo kabla, Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo, inaiomba Serikali pamoja na Wizara ya Fedha kuimarisha mfumo wa ukusanyaji wa kodi za ndani na nje katika maeneo mbali mbali ya vianzio vya mapato kwa kutumia machine za elektroniki na kuachana na mfumo wa kizamani uliopitwa na wakati wa ukusanyaji wa kodi kwa njia ya mkono, kwani kutumika kwa mfumo huo wa kizamani ni kuendelea kuiokosesha nchi mapato yake yanayostahiki hasa kwa kuwa fedha nyingi za Serikali huwa zinavuja na kuingia katika mifuko ya wachache tu.

Mheshimiwa Spika,

Kwa hiyo, Kamati inaiagiza Wizara na vyombo vyake vyote kuhakikisha maeneo yote ya vianzio vya mapato, mfumo wa ukusanyaji wa mapato kwa mkono (cash) iwe mwisho ifikapo Juni 30, 2015 na sasa tutumie Visa Card kwa lengo la kudhibiti mapato. Ukweli Kamati inauhakika wa upotevu wamapato katika maeneo mengi yakiwemo Viwanja vya Ndege, Bandari, Mji Mkongwe, kwenye mbuga, maeneo ya Historia, Bahari kuu n.k. Kamati pia inaamini iwapo utaratibu mzuri utawekwa katika maeneo hayo mapato ya nchi yataongezeka mara dufu na matokeo yake tutapunguza utegemezi wa bajeti zetu na kukuza maendeleo ya Taifa.

SHIRIKA LA BIMA LA ZANZIBAR

Mheshimiwa Spika,

Kama inavyofahamika kuwa Shirika la Bima la Zanzibar lina jukumu la kutoa huduma za Bima kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika,

Lisha ya mafanikio makubwa yaliyofikiwa katika Shirika hili, bado maslahi madogo kwa watendaji wake imeendelea kuwa ni changamoto sugu ya Shirika hili. Hivyo, Kamati inamuomba na kumtaka Mheshimiwa Waziri atakapokuja hapa mbele ya Baraza lako tukufu kuja kufanya majumuisho atupatie maelezo ya kina juu ya hatua zilizofikiwa kuhusiana na maslahi ya watendaji wa Shirika la Bima.

**PROGRAMU NDOGO YA UFUATILIAJI NA URATIBU WA MISAADA
KUTOKA KWA WASHIRIKA WA MAENDELEO**

Mheshimiwa Spika,

Sote ni mashahidi juu ya namna ya Bajeti ya Serikali kwa mwaka 2014/2015 ilivyoathirika kutokana na kuzuiwa kwa misaada ya kibajeti na Washirika wa Maendeleo kulikotokana na sakata la Escrow. Hivyo, Kamati inatoa indhari tu juu ya Wizara kuongeza umakini na kutoa uelewa mzuri juu ya Wahisani wetu juu ya masuala mbali mbali yanayohusu Zanzibar na Tanzania kwa ujumla ikiwemo mfumo na muundo wa kisiasa, kiutawala, kiuchumi na kijamii uliopo hapa nchini ili misaada hiyo ipatikane kwa uhakika wakati jitihada za kukuza mapato ya vianzio vya ndani zikiendelea.

Mheshimiwa Spika,

Aidha, Kamati ilipatwa na butwaa juu ya kauli zinazogongana juu ya fedha za misaada ya kibajeti (GBS) zilizopatikana hapa Zanzibar kwa kipindi cha miezi 9 Wizara ya Fedha ilituambia ni Tshs. 7.5 bilioni tu ndizo zilizopatikana, lakini Benki ya Tanzania (BOT) waliambia Kamati kuwa kwa kipindi hicho zaidi ya Tshs. 24 bilioni zimetolewa kama GBS hili ni tatizo la kiutendaji na linahitaji kuwekwa sawa.

PROGRAMU NDOGO YA URATIBU WA NA UTEKELEZAJI WA SHUGHULI ZA WIZARA PEMBA

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaitaka Wizara ya Fedha kuwa makini katika utekelezaji na usimamizi wa uratibu wa shughuli za Wizara kwa Pemba kwani Kamati inaona kuwa kuna baadhi ya masuala ya usimamizi haendi inavyostahiki. Kwa mfano, Wizara ya Fedha Pemba ina akaunti maalum kwa ajili ya fedha za maendeleo, akaunti ambayo ingeweza kutumiwa na Wizara, mbali mbali kwa ajili ya fedha za kazi za maendeleo zinazotekelezwa kwa upande wa Pemba. Hata hivyo, akaunti hiyo inaonekana kukaa bure na kutotumika ipasavyo na taasisi za Serikali.

Mheshimiwa Spika,

Aidha, Kamati imegundua kuwa Wizara ya Fedha Pemba inatumia utaratibu wa Divisheni badala ya Idara. Hivyo, ni wakati muafaka sasa Serikali kwa ujumla kuwa na mfumo na muundo wa Wizara Pemba unaofanana.

Mheshimwi Spika,

Idhini ya mapato na matumizi ya fedha kwa Wizara hii imeshaombwa mbele ya Baraza lako Tukufu hivi punde. Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo iliyapitia na hatimae kuyakubali mapendekezo ya makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara hii ya Fedha kwa mwaka wa fedha 2015/2016, na inawaomba Waheshimiwa Wajumbe wako waijadili, watoe mapendekezo yao na hatimae kuipitisha Bajeti hii.

Mheshimiwa Spika,

Wakati Kamati inawaomba Waheshimiwa Wajumbe waijadili na hatimae waipitisha bajeti ya Wizara ya Fedha, Kamati ingependa kuwakumbusha Waheshimiwa Wajumbe na Taifa kwa ujumla kuwa historia inaonyesha miradi mingi mikubwa hapa Zanzibar imekuwa ikikumbwa na changamoto nyingi na nzito.

Mheshimiwa Spika,

Changamoto hizo husababishwa na mambo mengi miongoni mwa sababu hizo ni pamoja na:-

1. Ukiukwaji wa Sheria na Kanuni za Fedha.
2. Uwajibikaji mbovu.
3. Ushirikishwaji mdogo wa wataalamu wa ndani.
4. Ubinafsi wa baadhi ya watendaji.
5. Uwezo mdogo wa Wakandarasi.
6. Mikataba inayotoa fursa ya kuitia nchi hasara.
7. Fedha ndogo.
8. Kukosa uwezo wa ndani wa kifedha wa kutekeleza miradi hiyo n.k.

Mheshimiwa Spika,

Sababu hizi na nyenginezo zimekuwa kwa kiasi kikubwa zikidhoofisha utekelezaji wa miradi mingi ya Zanzibar, na maana yake inapofeli au kutofikia malengo kwa wakati maana yake ni kilitia Taifa hasara na kuwabebecha mzigo wa madeni wananchi maana baadhi ya fedha za miradi hii ni mikopo.

Mheshimiwa Spika,

Wakati Kamati inatoa hoja hii nataka niwakumbushe Waheshimiwa Wajumbe baadhi ya miradi iliyotumia fedha nyingi na kuwa na ufanisi mdogo.

1. Mradi wa Ujenzi wa Jengo la Abiria (Terminal II) Kiwanja cha Ndege cha Zanzibar;
2. Mradi wa Maji Mkoa wa Mjini Magharibi;
3. Mradi wa Huduma za Miji na Vijiji (ZUSP);
4. Miradi ya Barabara za Kaskazini Pemba;
5. Mradi wa Soko la Samaki Zanzibar;
6. Mradi wa Ujenzi wa Jengo la Afisi ya Wizara ya Fedha Pemba;
7. Mradi wa Barabara 6 za Kusini Pemba;
8. Mradi wa Barabara ya Ole Kengeja;
9. Mradi E- Government;

- 10.Mradi wa Uwekaji wa Taa Barabarani;
11. Mradi wa Uwekaji wa Camera za Ulinzi (CCTV – CAMERA); na
- 12.Mradi wa Ujenzi wa Skuli 10 za Sekondari za Wilaya.

Mheshimiwa Spika,

Na miradi mingi mengineo ambayo Waheshimiwa Wajumbe wanaijua, yote haya yana masuala mengi na yanahitaji majibu kwa wananchi.

Mheshimiwa Spika,

Kamati haikusudii kutonesha vidonda ila lengo ni kujikumbusha tunakotoka maana *mwanaadamu hutakiwa ajifunze na makosa* ili tulipofika tusije tukaendelea napo.

Mheshimiwa Spika,

Mwisho kabisa napenda kuwashukuru Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako Tukufu kwa kunisikiliza kwa makini na utulivu mkubwa wakati wote nilipokuwa nikiwasilisha hotuba hii na katika mwezi huu wa Ramadhani tukiwa katika Kumi la Mwanzo la Ramadhani Mwenyezi Mungu aturehemu sote.

Mheshimiwa Spika,

Naomba kuwasilisha.

Ahsante

.....
Mhe. Hija Hassan Hija,
Mwenyekiti,
Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo,
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar.